

Патологія

Том 16, № 3(47), вересень – грудень 2019 р.

Редакційна колегія

Головний редактор – проф. В.О. Туманський
Заст. гол. редактора – проф. А.В. Абрамов
Відповідальний секретар – проф. С.І. Тертишний

чл.-кор. РАМН, проф. Н.М. Анічков (Санкт-Петербург, РФ)
д.м.н. С.І. Воротинцев (Запоріжжя)
проф. О.В. Ганчева (Запоріжжя)
проф. С.Г. Гичка (Київ)
проф. А.І. Гоженко (Одеса)
проф. О.А. Григор'єва (Запоріжжя)
проф. І.С. Давиденко (Чернівці)
проф. О.О. Дядик (Київ)
проф. М. Єлень (Вроцлав, Польща)
проф. С. М. Завгородній (Запоріжжя)
чл.-кор. НАМН України, проф. Т.Д. Задорожна (Київ)
проф. К.Д. Захаровскі (Франкфурт, ФРН)
академік НАМН, чл.-кор. НАН України, проф. Д.Д. Зербіно (Львів)
чл.-кор. РАМН, проф. Л.В. Кактурський (Москва, РФ)
проф. О.М. Камишний (Запоріжжя)
проф. С.М. Киселев (Запоріжжя)
проф. А.В. Клименко (Запоріжжя)
проф. М.Ю. Колесник (Запоріжжя)
проф. Д. Контогеоргос (Афіни, Греція)
проф. Г.О. Леженко (Запоріжжя)
проф. Н.С. Михайловська (Запоріжжя)
проф. М.К. Недзьведь (Мінськ, Республіка Білорусь)
проф. С.В. Петров (Казань, РФ)
проф. Ю.О. Поспішіль (Львів)
академік НАМН, чл.-кор. НАН України, проф. О.Г. Резніков (Київ)
проф. Д.Г. Рекалов (Запоріжжя)
проф. О.С. Решетнікова (Калінінград, РФ)
академік НАМН, чл.-кор. НАН України, проф. А.М. Романенко (Київ)
проф. А.М. Романюк (Суми)
чл.-кор. НАН України, проф. Г.Г. Скібо (Київ)
проф. І.В. Сорокіна (Харків)
проф. В.О. Шаврін (Запоріжжя)
проф. І.С. Шпонька (Дніпро)

Editorial Board

Editor-in-Chief – V.O. Tumanskiy
Deputy Editor-in-Chief – A.V. Abramov
Executive secretary – S.I. Tertysnyi
N.M. Anichkov (St. Petersburg, RF)
I.S. Davydenko (Chernivtsi, Ukraine)
O.O. Dyadyk (Kyiv, Ukraine)
A.I. Gozhenko (Odesa, Ukraine)
S.H. Gychka (Kyiv, Ukraine)
O.V. Hancheva (Zaporizhzhia, Ukraine)
O.A. Hryhorieva (Zaporizhzhia, Ukraine)
M. Jeleń (Wroclaw, Poland)
L.V. Kakturskiy (Moscow, RF)
O.M. Kamyshnyi (Zaporizhzhia, Ukraine)
S.M. Kyselov (Zaporizhzhia, Ukraine)
A.V. Klymenko (Zaporizhzhia, Ukraine)
M. Yu. Kolesnyk (Zaporizhzhia, Ukraine)
G. Kontogeorgos (Athens, Greece)
G.O. Lezhenko (Zaporizhzhia, Ukraine)
N.S. Mykhailovska (Zaporizhzhia, Ukraine)
M.K. Nedzved (Minsk, Belarus)
S.V. Petrov (Kazan, RF)
Yu.O. Pospishil (Lviv, Ukraine)
M.D. Rekalov (Zaporizhzhia, Ukraine)
I.S. Reshetnikova (Kaliningrad, RF)
O.H. Reznikov (Kyiv, Ukraine)
A.M. Romanenko (Kyiv, Ukraine)
A.M. Romaniuk (Sumy, Ukraine)
V.O. Shavrin (Zaporizhzhia, Ukraine)
I.S. Shponka (Dnipro, Ukraine)
H.H. Skibo (Kyiv, Ukraine)
I.V. Sorokina (Kharkiv, Ukraine)
S.I. Vorotyntsev (Zaporizhzhia, Ukraine)
K.D. Zacharowski (Frankfurt, Germany)
T.D. Zadorozhna (Kyiv, Ukraine)
S.M. Zavhorodniy (Zaporizhzhia, Ukraine)
D.D. Zerbino (Lviv, Ukraine)

Науково-практичний медичний журнал Запорізького державного медичного університету

Заснований у жовтні 2004 р.
Виходить один раз на 4 місяці.
Свідоцтво про реєстрацію
КВ № 20604-10404
від 27.02.2014 р.
Передплатний індекс – 95911.

Атестований

як наукове фахове видання України категорії «А», в якому можуть публікуватися результати дисертаційних робіт у галузі медичних наук, спеціальності 221, 222, 224, 228 (наказ Міністерства освіти і науки України № 1301 від 15.10.2019 р.)

Журнал включений до WEB OF SCIENCE™

та інші міжнародні наукометричні бази даних. Статті, що надходять до журналу, рецензуються за процедурою Double-blind.

Ліцензія Creative Commons

Рекомендовано до друку

Вченою радою ЗДМУ
протокол № 5 від 17.12.2019 р.
Підписано до друку
18.12.2019 р.

Редакція:

Начальник редакційно-видавничого відділу
В.М. Миклашевський
Літературний редактор
О.С. Савеленко
Технічний редактор
Ю.В. Полупан

Адреса редакції і видавця:

69035, Україна,
м. Запоріжжя,
пр. Маяковського, 26, ЗДМУ,
e-mail: med.jur@zsmu.zp.ua
http://pat.zsmu.edu.ua

Віддруковано

у друкарні ТОВ «Х-ПРЕСС»
69068, м. Запоріжжя,
вул. Кругова, 165/18,
тел. (061) 220-42-29.
Свідоцтво
про державну реєстрацію
АОО №198468 від 01.07.1999 р.
Формат 60x841/8.
© Папір крейдяний, безкислотний,
Умов. друк. арк. 6.
Тираж 200 прим. Зам. № 12/19.

Pathologia

Volume 16 No. 3 September – December 2019

Scientific Medical Journal. Established in October 2004
Zaporizhzhia State Medical University

Submit papers are peer-reviewed

Maiakovskiy Avenue, 26,
Zaporizhzhia, 69035,
UKRAINE
e-mail: med.jur@zsmu.zp.ua
http://pat.zsmu.edu.ua

Оригінальні дослідження

Колесник Ю. М., Ісаченко М. І., Мельнікова О. В.

Особливості системи оксиду азоту в міокарді лівого шлуночка щурів з експериментальною переривчастою гіпоксією різної тривалості

Курята О. В., Семенов В. В.

Ремоделювання міокарда та жорсткість артерій залежно від рівня альдостерону в пацієнтів із хронічною хворобою нирок та артеріальною гіпертензією

Грушка Н. Г., Кондрацька О. А., Павлович С. І., Пількевич Н. О., Янчій Р. І.

Інгібування полі(АДФ-рибозо)полімерази сприяє зменшенню оксидативного стресу в печінці мишей за умов експериментальної ендотоксемії

Левіч А. В., Скороходова Н. О., Живиця Д. Г., Просветов Ю. В.

Стан тиол-дисульфідної системи щурів з енцефалопатією, що зумовлена впливом протитуберкульозних препаратів

Шаменко В. О., Каджарян Є. В., Абрамов А. В.

Нейроендокринна реакція дрібноклітинних нейронів паравентрикулярного ядра гіпоталамуса при переривчастій дії гіпобаричної гіпоксії

Рябокоть Ю. Ю., Білокобила С. О., Рябокоть О. В.

Клінічна характеристика ускладнень кори в дорослих у взаємозв'язку зі змінами функціонального стану вегетативної нервової системи

Абрамова Н. О., Пашковська Н. В.

Особливості вуглеводного обміну в пацієнтів із метаболічним синдромом залежно від С/Т поліморфізму гена DIO 1

Абрамова Т. В., Іваненко Т. В., Мельнікова О. В.

Особливості синтезу білків Bcl2 і p53 в панкреатичних острівцях нормотензивних і гіпертензивних щурів зі стрептозотозин-індукованим діабетом

Кузык Ю. І.

Особливості патоморфологічної структури атеросклеротичних бляшок при каротидному атеросклерозі

Фуштей І. М., Ткаченко О. В., Подсевахіна С. Л., Паламарчук О. І.

Субклінічні ознаки атеросклеротичного ремоделювання судин артеріального русла у хворих на ревматоїдний артрит

Дейніченко О. В., Круть Ю. Я.

Фактори ангиогенезу та плацентарні гормони у вагітних з артеріальною гіпертензією

Хоменко І. П., Король С. О., Кожокару А. А., Матвійчук Б. В., Січінава Р. М.

Функціональний стан серцево-судинної системи в поранених з ушкодженнями кінцівок на рівнях медичного забезпечення за даними тетраполярої реографії

Гайдаш Д. І., Гайдаш І. С., Бондарь О. О., Євтушенко Ю. О., Гайдаш О. І.

Активність матриксних металопротеїназ та їхніх тканинних інгібіторів у сироватці крові при хронічному гранулювальному періодонтиті

Original research

308 Kolesnyk Yu. M., Isachenko M. I., Melnikova O. V.

The features of the nitric oxide system in the left ventricle myocardium in the rats with experimental intermittent hypoxia of different duration

315 Kuryata O. V., Semenov V. V.

Myocardial remodeling and arterial stiffness depending on aldosterone level in patients with chronic kidney disease and arterial hypertension

323 Hrushka N. H., Pavlovych S. I., Kondratska O. A., Pilkevych N. O., Yanchii R. I.

Inhibition of poly(ADP-ribose)polymerase contributes to the reduction of oxidative stress in murine liver under the conditions of experimental endotoxemia

328 Levich A. V., Skorokhodova N. O., Zhyvytsia D. H., Prosvietov Yu. V.

Investigation of the thiol-disulfide system state of rats with encephalopathy caused by the effect of antituberculous drugs

334 Shamenko V. O., Kadzharian Ye. V., Abramov A. V.

Intermittent hypobaric hypoxia and neuroendocrine reaction of the parvocellular neurons of the paraventricular hypothalamic nucleus

339 Riabokon Yu. Yu., Bilokobyla S. O., Riabokon O. V.

Clinical description of measles complications in adults in connection with changes in the functional state of the autonomic nervous system

345 Abramova N. O., Pashkovska N. V.

Peculiarities of carbohydrate metabolism in patients with metabolic syndrome depending on C/T polymorphism in the DIO 1 gene

350 Abramova T. V., Ivanenko T. V., Melnykova O. V.

Features of Bcl2 and p53 proteins synthesis in pancreatic islets of normotensive and hypertensive rats with streptozotocin-induced diabetes

355 Kuzyk Yu. I.

Features of the pathomorphological structure of the atherosclerotic plaques of carotid atherosclerosis

362 Fushtei I. M., Tkachenko O. V., Podsevakhina S. L., Palamarchuk O. I.

Subclinical features of atherosclerotic remodeling of arteries in patients with rheumatoid arthritis

368 Deinichenko O. V., Krut Yu. Ya.

Factors of angiogenesis and placental hormones in pregnant women with arterial hypertension

373 Khomenko I. P., Korol S. O., Kozhokaru A. A., Matviichuk B. V., Sichinava R. M.

Functional status of the cardiovascular system in the wounded with limb injuries at the levels of health care according to tetrapolar rheography

381 Haidash D. I., Haidash I. S., Bondar O. O., Yevtushenko Yu. O., Haidash O. I.

Activity of matrix metalloproteinases and their tissue inhibitors in serum in chronic granulating periodontitis

Оригінальні дослідження

Крайдашенко О. В., Тягла О. С.

Клінічна ефективність екзогенного L-аргініну у хворих на гіпертонічну хворобу на тлі хронічного обструктивного захворювання легень

Троян В. І., Сінайко І. О., Лобова О. В., Костровський О. М.

Частота метастазування у сторожовий лімфовузол і його предиктори у хворих на рак гортані T₁₋₂N₀M₀

Шумна Т. Є., Недельська С. М., Федосєєва О. С.

Дослідження асоціації розподілу генотипів поліморфізму C/A гена колагену COL1A1_1 (rs1107946) із показниками функції зовнішнього дихання в дітей із бронхіальною астмою

Огляди

Ащеулова Т. В., Компанієць К. М., Герасимчук Н. М.

Надмолекулярний комплекс сакубітріл/валсартан – перший представник нового класу препаратів для лікування хронічної серцевої недостатності

Тереметський В. І., Матвійчук А. В., Муzychuk О. М., Шчербаковський М. Г., Одерій О. В.

Особливості правової охорони медичних винаходів: сучасність і перспективи

Клінічний випадок

Разнатовська О. М., Федорець А. В., Фурик О. О., Макуріна Г. І., Грекова Т. А., Ромащенко В. В.

Клінічний випадок поєданого перебігу туберкульозу з широкою лікарською стійкістю з ВІЛ-інфекцією та третинним сифілісом

Original research

387 Kraidashenko O. V., Tiahla O. S.

Clinical efficiency of exogenous L-arginine in patients with essential hypertension against the background of chronic obstructive pulmonary disease

395 Troian V. I., Sinaiko I. O., Lobova O. V., Kostrovskiy O. M.

Frequency of metastasis in sentinel lymph node and its predictors in patients with laryngeal cancer T₁₋₂N₀M₀

401 Shumna T. Ye., Nedelska S. M., Fedosieieva O. S.

Study of the association of distribution pattern of genotypes of C/A polymorphism of COL1A1_1 collagen gene (RS1107946) with indicators of external breathing in children with bronchial asthma

Review

408 Ashcheulova T. V., Kompaniets K. M., Herasymchuk N. M.

Supramolecular complex sacubitril/valsartan – the first representative of a new class of drugs for the treatment of chronic heart failure

417 Teremetskyi V. I., Matviichuk A. V., Muzychuk O. M., Shcherbakovskiy M. H., Oderii O. V.

Features of legal protection of medical inventions: present and future

Case report

424 Raznatovska O. M., Fedorets A. V., Furyk O. O., Makurina H. I., Hreкова T. O., Romashchenko V. V.

Clinical course of extensively drug-resistant tuberculosis with HIV infection and tertiary syphilis: a case report

Міжнародна індексація журналу / Indexing

Web of Science: <http://science.thomsonreuters.com/cgi-bin/jmlst/jlresults.cgi?PC=MASTER&ISSN=2306-8027>

Ulrich's Periodicals Directory (США)

WorldCat (США): http://www.worldcat.org/title/patohiia/oclc/260006269&referer=brief_results

The National Library of Medicine (США): http://locatorplus.gov/cgi-bin/Pwebrecon.cgi?v1=1&ti=1,1&SearchArg=Pathologia&Search_Code=JALL&L=None&CNT=25&PID=gATyrKW75IFCFItXUc1ajaR9n&SEQ=20141105025042&SID=3

The National Center for Biotechnology Information: <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/nlmcatalog/101470944>

WORLDWIDE ELIBRARY(США): <http://www.sciary.com/journal-scientific-patology-article-77962>

getCITED (США): <http://www.getcited.org/pub/103524559>

BASE (Bielefeld Academic Search Engine) (ФРН): <http://www.base-search.net/Search/Results?lookfor=%D0%9F%D0%B0%D1%82%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%8F&type=all&oaboost=1&ling=1&name=&thes=&refid=dcsdesd&newsearch=1>

JournalTOCs (Великобританія): http://www.journaltoCs.ac.uk/index.php?action=browse&subAction=pub&publisherID=2830&journalID=29710&page=1&userQueryID=&sort=&local_page=1&sortType=&sortCol=1

CiteFactor (США): http://www.citefactor.org/journal/index/10492/pathologia#.VDJGUWd_smg

Google Scholar (Академія): http://scholar.google.com.ua/scholar?q=%D0%B6%D1%83%D1%80%D0%BD%D0%B0%D0%BB+%D0%9F%D0%B0%D1%82%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%8F%2C+Pathologia&btnG=&hl=ru&as_sdt=1%2C5&as_ylo=2014&as_vis=1

Index Copernicus (Польща): <http://www.journals.indexcopernicus.com/Pathologia,p5665,3.html>

DOAJ (Великобританія): <https://doaj.org/toc/2310-1237>

Intermittent hypobaric hypoxia and neuroendocrine reaction of the parvocellular neurons of the paraventricular hypothalamic nucleus

V. O. Shamenko^{B,C,D}, Ye. V. Kadzharian^{B,C,D}, A. V. Abramov^{*A,C,E,F}

Zaporizhzhia State Medical University, Ukraine

A – research concept and design; B – collection and/or assembly of data; C – data analysis and interpretation; D – writing the article; E – critical revision of the article; F – final approval of the article

Key words:

hypothalamus,
neuropeptides,
intermittent
hypobaric hypoxia,
adaptation.

Pathologia

2019; 16 (3), 334–338

DOI:

10.14739/2310-1237.
2019.3.188834

*E-mail:

abramov@zsmu.pp.ua

The neuroendocrine system occupies an important place in the systemic mechanisms of the body response to stress. The paraventricular nuclei of the hypothalamus (PVH) are one of the most important links of the brain's neuroendocrine system which determine the reactivity of the hypothalamic-pituitary-adrenal axis (HPA) in response to the various stressors and thereby ensure the development of adaptive reactions by the formation of body resistance to the stress.

The aim of the research was to study the functional state of the peptidergic neurons of the medial parvocellular nuclei of the paraventricular hypothalamic nucleus (PVHmp) during the multi-day action of intermittent hypobaric hypoxia and in the posthypoxic period.

Materials and methods. The research was conducted on 24 male Wistar rats. Intermittent hypoxia was modeled by a daily 6-hour stay of rats at an altitude of 6000 m ($pO_2 = 9.8\%$) for 15 days, the posthypoxic period lasted for 10 days. The distribution of corticotropin-releasing hormone (CRH), $[Arg^8]$ -vasopressin (AVP), β -endorphin, cFos and HIF-1 α proteins was studied by quantitative immunofluorescence methods in serial frontal sections of the hypothalamus.

Results. The intermittent hypobaric hypoxia stimulated the developing of mild hypertrophy of PVHmp neurons and increased the concentration of RNA in the cytoplasm by 37 %. An indicator of PVHmp neurons response to hypoxia was 2.5-fold increase in the concentration of the HIF-1 α protein in them. IHH elevated the concentration of cFos protein in PVHmp by 37 %, increased the area of immunoreactivity to AVP by 2.5 times, to CRH and β -endorphin by 3 times. There was an increase in the synthesis of neuropeptides in response to hypoxia, which led to the elevation in the concentration of AVP in PVHmp by 6.6 times, β -endorphin by 7 times, and CRH by 8.5 times. The immunoreactivity indicators for the HIF-1 α protein and its concentration in PVHmp remained at a high level in the posthypoxic period. At the same time, high immunoreactivity to CRH and β -endorphin in PVHmp was noted, as well as a high concentration of these neuropeptides in neurons against the background of AVP synthesis inhibition in neurons. It is possible that high rates of neurosecretory activity of PVHmp in the posthypoxic period may indicate the formation of neuroendocrine mechanisms of adaptation of the HPA axis to the long-term effect of hypoxia.

Conclusions. Intermittent hypobaric hypoxia stimulates the neurosecretory activity of the PVHmp neurons, increases the synthesis and secretion of CRH and AVP hormones that activate the HPA axis. Synthesis of the secretory response indicator cFos protein and a central regulator of hypoxic responses HIF-1 α protein is also increasing in the peptidergic neurons of the PVHmp. High levels of the PVHmp neurosecretory activity at the posthypoxic period are preserved and indicate the formation of neuroendocrine mechanisms of the HPA axis adaptation to the long term intermittent hypoxia exposures.

Ключові слова:

гіпоталамус,
нейрогормони,
переривчаста
гіпобарична
гіпоксія, адаптація.

Патологія. – 2019. –

Т. 16, № 3(47). –
С. 334–338

Нейроендокринна реакція дрібноклітинних нейронів паравентрикулярного ядра гіпоталамуса при переривчастій дії гіпобаричної гіпоксії

В. О. Шаменко, Є. В. Каджарян, А. В. Абрамов

Нейроендокринна система посідає важливе місце в системних механізмах відповіді організму на стрес. Паравентрикулярні ядра гіпоталамуса (PVH) визначають реактивність гіпоталамо-гіпофізарно-адренкортикальної осі у відповідь на дію стресора будь-якої природи та забезпечують розвиток адаптаційних реакцій і формування резистентності організму до стресу.

Мета роботи – вивчити особливості функціонального стану пептидергічних нейронів медіального дрібноклітинного суб'ядра паравентрикулярного ядра гіпоталамуса (PVHmp) при багатоденній дії переривчастої гіпобаричної гіпоксії та в постгіпоксичний період.

Матеріали та методи. Дослідження здійснили на 24 самцях шурів лінії Wistar. Переривчасту гіпоксію моделювали щоденним 6-годинним перебуванням шурів на висоті 6000 м ($pO_2 = 9,8\%$) протягом 15 днів, постгіпоксичний період тривав 10 днів. Розподіл кортикотропін-релізінг гормона (CRH), $[Arg^8]$ -вазопресина (AVP), β -ендорфіну, білків cFos та HIF-1 α досліджували методами кількісної імунофлуоресценції в серійних фронтальних зрізах гіпоталамуса.

Результати. Переривчаста гіпобарична гіпоксія стимулювала помірну гіпертрофію нейронів PVHmp і підвищувала концентрацію РНК у цитоплазмі на 37 %. Індикатором реакції нейронів PVHmp на гіпоксію було зростання в них концентрації білка HIF-1 α у 2,5 раза. Гіпоксичні впливи підвищували концентрацію білка cFos у PVHmp на 37 %, збільшували площу імунореактивності до AVP у 2,5 раза, до CRH і β -ендорфіну – втричі. Встановили посилення синтезу нейропептидів у відповідь на гіпоксію, що призводило до збільшення концентрації AVP у PVHmp у 6,6 раза, β -ендорфіну в 7 разів, CRH у 8,5 раза. У постгіпоксичний період зберігалися на високому рівні показники імунореактивності до білка HIF-1 α

і його концентрація в PVHmp. Встановили високі показники імунореактивності до CRH і β-ендорфіну в PVHmp, а також високу концентрацію цих нейропептидів у нейронах на тлі пригнічення синтезу AVP. Можливо, високі показники нейросекреторної активності PVHmp у постгіпоксичний період можуть свідчити про формування нейроендокринних механізмів адаптації гіпоталамо-гіпофізарно-аденокортикальної осі до тривалої дії гіпоксії.

Висновки. Переривчаста гіпобарична гіпоксія стимулює нейросекреторну активність нейронів PVHmp, збільшує синтез і секрецію гормонів CRH і AVP, що активують гіпоталамо-гіпофізарно-аденокортикальну вісь. Синтез білків-індикаторів секреторної відповіді пептидергічних нейронів (білка cFos) і клітинної реакції на гіпоксію (білка HIF-1α) також наростає. Високі показники нейросекреторної активності PVHmp у постгіпоксичний період зберігаються і свідчать про формування нейроендокринних механізмів адаптації гіпоталамо-гіпофізарно-аденокортикальної осі до тривалої дії гіпоксії.

Нейроэндокринная реакция мелкоклеточных нейронов паравентрикулярного ядра гипоталамуса при прерывистом действии гипобарической гипоксии

В. А. Шаменко, Е. В. Каджарян, А. В. Абрамов

Нейроэндокринная система занимает важное место в системных механизмах ответа организма на стресс. Паравентрикулярные ядра гипоталамуса (PVH) определяют реактивность гипоталамо-гипофизарно-аденокортикальной оси в ответ на действие стрессора любой природы и обеспечивают тем самым развитие адаптационных реакций и формирование резистентности организма к стрессу.

Цель работы – изучить особенности функционального состояния пептидергических нейронов медиального мелкоклеточного субъядра паравентрикулярного ядра гипоталамуса (PVHmp) при многодневном действии прерывистой гипобарической гипоксии и в постгипоксический период.

Материалы и методы. Исследование проведено на 24 самцах крыс линии Wistar. Прерывистую гипоксию моделировали ежедневным 6-часовым пребыванием крыс на высоте 6000 м ($pO_2 = 9,8\%$) в течение 15 дней, постгипоксический период длился 10 дней. Распределение кортикотропин-рилизинг гормона (CRH), [Arg⁸]-вазопрессина (AVP), β-ендорфина, белков cFos и HIF-1α исследовали методами количественной иммунофлуоресценции в серийных фронтальных срезах гипоталамуса.

Результаты. Прерывистая гипобарическая гипоксия стимулировала умеренную гипертрофию нейронов PVHmp и повышала концентрацию РНК в цитоплазме на 37%. Индикатором реакции нейронов PVHmp на гипоксию было нарастание в них концентрации белка HIF-1α в 2,5 раза. Прерывистая гипоксия повышала концентрацию белка cFos в PVHmp на 37%, увеличивала площадь иммунореактивности к AVP в 2,5 раза, а к CRH и β-endorphin – в 3 раза. Отмечено усиление синтеза нейропептидов в ответ на гипоксию, что приводило к нарастанию концентрации AVP в PVHmp в 6,6 раза, β-ендорфина в 7 раз, CRH в 8,5 раза. В постгипоксический период на высоком уровне сохранялись показатели иммунореактивности к белку HIF-1α и его концентрация в PVHmp. Отмечены высокие показатели иммунореактивности к CRH и β-ендорфину в PVHmp, а также высокая концентрация этих нейропептидов в нейронах на фоне угнетения синтеза AVP. Возможно, высокие показатели нейросекреторной активности PVHmp в постгипоксический период могут свидетельствовать о формировании нейроэндокринных механизмов адаптации гипоталамо-гипофизарно-аденокортикальной оси к длительному действию гипоксии.

Выводы. Прерывистая гипобарическая гипоксия стимулирует нейросекреторную активность нейронов PVHmp, увеличивает синтез и секрецию гормонов CRH и AVP, активирующих гипоталамо-гипофизарно-аденокортикальную ось. Синтез белков-индикаторов секреторного ответа пептидергических нейронов (белка cFos) и клеточной реакции на гипоксию (белка HIF-1α) также нарастает. Высокие показатели нейросекреторной активности PVHmp в постгипоксический период сохраняются и свидетельствуют о формировании нейроэндокринных механизмов адаптации гипоталамо-гипофизарно-аденокортикальной оси к длительному действию гипоксии.

Ключевые слова:

гипоталамус, нейрогормоны, прерывистая гипобарическая гипоксия, адаптация.

Патология. – 2019. – Т. 16, № 3(47). – С. 334–338

The brain is the central organ of the body adaptation to various social and physical stressors, because it determines the strategy of neurophysiological, neuroendocrine and behavioral reactions, which can be either destructive or protective for the organism in conditions of acute or chronic stress. Brain reactions are associated not only with the stimulation of the hypothalamic-pituitary-adrenal axis (HPA) and the autonomic nervous system, but also with the regulatory effects of these systems on the metabolism and the activity of pro- and anti-inflammatory components of the immune system [1,2]. The paraventricular nuclei of the hypothalamus (PVH) are one of the most important links of the brain neuroendocrine system they determine the reactivity of the HPA axis in response to the various stressors and thereby ensure the development of adaptive reactions by the formation of body resistance to the stress [3,4]. The key mechanism of the HPA axis activation is

formed due to the secretion of corticotropin-releasing hormone (CRH) in the neurons of the medial parvocellular nuclei of the PVH (PVHmp) [5,6]. The concentration of ACTH and glucocorticoids in the blood increases because CRH triggers the cascade of the integrated neuroendocrine response of the adenohypophysis and adrenal cortex to stress [5,7]. A degree of glucocorticoid secretion elevation significantly defines the strength and specificity of stress action and the consequences of its influence on the organism [7,8]. The neurosecretory cells of PVHmp in addition to CRH synthesize [Arg⁸]-vasopressin (AVP), which has a stimulating and, together with CRH, permissive effects on the ACTH and corticosteroids synthesis [4,9,10]. Also these structures produce β-endorphin, which regulates the intensity of the neuroendocrine stress response [11].

The hypoxic hypoxia due to the nature of its action on the organism is considered to be a universal stressor. The

long-term dosed hypoxic effects cause a stable increase in the body overall resistance to many pathogens such as acute hypoxia, hypercapnia, hyperoxia, hypokinesia, ionizing radiation, physical activity [4,12,13]. The most effective way to increase the body resistance is to use the intermittent breathing regime with gas mixtures containing 14–16 % O₂ for humans and 8–11 % for laboratory rats [12,14]. Single studies carried out on rats showed that a single 2-hour (pO₂ = 10 %) [15], as well as a 3-week (6 hours, pO₂ = 9.8 %) [16,17] hypoxic hypoxia action led to the hypertrophy of peptidergic PVH neurons and to an increase in immunoreactivity to CRH, AVP and β -endorphin in the hypothalamus.

The aim

The aim of the work was to study the functional state of the peptidergic neurons of the medial parvocellular nuclei of the paraventricular hypothalamic nucleus (PVHmp) during the multi-day action of intermittent hypobaric hypoxia and in the posthypoxic period.

Materials and methods

Experimental animals. The study was carried out on adult male Wistar rats 220–250 g weight, which were divided into 3 groups of 8 animals in each: 1) intact animals (control), 2) animals with 15-day hypoxic training, 3) animals with 10-day rest after hypoxic training (post-hypoxic period). The animals were kept in standard vivarium conditions under natural light without restriction of access to water and food. The studies were conducted in accordance with the requirements of international principles of the European Convention (Strasbourg, 1985).

Simulation of intermittent hypobaric hypoxia. Intermittent hypobaric hypoxia (IHH) was modeled by daily 6-hour stay of rats in a ventilated pressure chamber (volume 1.0 m³): from the 1st to the 5th days the exposure's altitude was increased daily by 1000 m, in the next 10 days the animals were at the altitude of 6000 m (pO₂ = 75 mm Hg, that corresponds to the concentration of 9.8 % oxygen in air at normal atmospheric pressure).

Preparation for histology. All intact rats, and 24 h after last IHH for animals from 2nd experimental group, and 24 h after 10 days of post-hypoxic period for animals from 3rd experimental group were deeply anesthetized with thiopental sodium (50 mg/kg ip). The brains were immediately removed and placed in Carnoy's solution (3 brains from each experimental group, for histochemistry) or Bouin's solution (5 brains from each experimental group, for immunofluorescence) for 20 h at room temperature. The brains were poured into paraplast (McCormick, USA) after standard histological processing. Coronal slices of the brain 7 μ m for Carnoy's fixation and 14 μ m for Bouin's fixation through the hypothalamic PVN were cut on a rotary microtome Microm-325 (Microm Corp., Germany).

Histochemistry and morphometry. Serial histological slices were dewaxed with xylene and rehydrated with descending concentrations of ethanol. Then, slices were stained with halocyanin and chromium alum by the Einarson method during 48 h. The stained sections were washed in water, dehydrogenated with ascending concentrations of ethanol, xylem, and polymer medium

EUKITT (O. Kindler GmbH, Germany) embedded. The digital images of the PVHmp were taking using a CCD microscope camera COHU-4922 (COHU Inc., USA) and an Axioskop microscope (Carl Zeiss, Germany), and were converted to a gray scale (0-255). All images were analyzed using application-oriented image analysis system software VIDAS-2.5 (Kontron Elektronik GmbH, Germany). More than 100 neurons were examined in each experimental group, and the following parameters were measured and calculated: the area of neurons (mcm²), and the RNA concentration (relative units of optical density – U_{OD}).

Immunofluorescence technique and quantitative analysis. Serial histological slices were dewaxed and unmasked in a citrate buffer solution (pH = 9.0) in the PT-module (Thermo Scientific, USA). CRH, AVP, β -endorphin, cFos, and HIF-1 α proteins in the PVHmp were detected by immunofluorescence method using antibodies produced by Santa Cruz Biotechnology (USA). Primary antibodies were incubated in dilution 1:100 (wet chamber, T = +4 °C, 24 hours), secondary antibodies conjugated with FITC were incubated in dilution 1:64 (wet chamber, T = +37 °C, 45 min). The slices were washed in phosphate buffer and then enclosed in a mixture of glycerin/phosphate buffer (9:1). Specificity of antibody binding was controlled in a similar way, except for incubation with primary antibodies. Immunofluorescence reaction was studied using the Axio-Imager-M2 fluorescence microscope (Carl Zeiss, Germany) with the 12-bit digital camera AxioCam-HRM (Carl Zeiss, Germany) and with the use of the high-emission 38HE filter (λ_{ex} = 470/40 nm, λ_{em} = 525/50 nm) (Carl Zeiss, Germany). Quantitative analysis of the immunofluorescence reaction was carried out using digital image analysis system software AxioVision-4.8.2 (Carl Zeiss, Germany). At least 4 hypothalamic regions with PVHmp were examined in each brain, and the following parameters were measured and calculated: the relative area of the immunopositive material (the percentage of the immunopositive material in the area of the PVHmp), and the concentration of proteins in endocrinocytes (the module of the logarithm of the background fluorescence to the fluorescence of immunopositive material ratio, expressed in relative units of fluorescence – U_F).

Statistics. The results are reported as mean $\pm$ S.E.M. Experimental data were processed with the EXCEL 2003 (Microsoft Corp.) statistical analysis software package. The significance of the differences between the experimental groups was assessed using the Student's criterion t, considering the differences to be reliable at P < 0.05.

Results

The intermittent hypobaric hypoxia (IHH) stimulated the developing of mild hypertrophy of PVHmp neurons. These changes manifested by an increase in the neurons body area by 10 % as well as the concentration of RNA in the cytoplasm by 37 % (Table 1). It is known that normal parvocellular PVHmp neurons in rats have poor cytoplasm, less neurosecretory granules and low quantity of neuropeptides in the cytoplasm which can be seen during immunohistochemical reactions. Nevertheless, an increase in the area of the neuronal cytoplasm after IHH and the elevation in the RNA level may be the evidence of the enhanced functional and secretory activity of PVHmp. An indicator of the neurosecretory activity

Table 1. Indicators of the functional activity of the PVHmp neurons (M ± m)

Indicators (Markers)		Experimental groups of animals		
		Control	Intermittent hypobaric hypoxia	Post-hypoxic period
Area of neurons, mcm ²		88.71 ± 1.76	98.08 ± 1.97*	123.21 ± 2.45**
RNA	concentration, U _{OD}	4.50 ± 0.16	6.16 ± 0.33*	5.87 ± 0.28*
CRH	area of IRM, %	1.19 ± 0.21	3.56 ± 0.29*	1.88 ± 0.15**
	concentration, U _{IF}	0.46 ± 0.08	3.92 ± 0.33*	1.46 ± 0.15 [#]
AVP	area of IRM, %	22.71 ± 2.43	55.72 ± 1.58*	5.23 ± 0.19**
	concentration, U _{IF}	0.77 ± 0.07	5.13 ± 0.32*	0.47 ± 0.03**
β-endorphin	area of IRM, %	0.81 ± 0.12	2.51 ± 0.25*	1.74 ± 0.19**
	concentration, U _{IF}	0.35 ± 0.05	2.49 ± 0.26*	2.03 ± 0.16*
cFos	area of IRM, %	4.14 ± 0.32	4.63 ± 0.25	3.92 ± 0.26
	concentration, U _{IF}	1.83 ± 0.19	2.51 ± 0.11*	1.88 ± 0.21 [#]
HIF-1α	area of IRM, %	2.67 ± 0.10	4.24 ± 0.37*	4.55 ± 0.31*
	concentration, U _{IF}	0.20 ± 0.01	0.49 ± 0.03*	0.40 ± 0.03**

IRM: immunoreactive material, **U_{OD}:** units of optical density, **U_{IF}:** units of immunofluorescence, significance $P < 0.05$ of differences in comparison with control (*) and with rats after the finish of IHH (#).

of hypothalamic neurons is the cFos protein. Indeed, the IHH elevated the cFos protein concentration in PVHmp by 37 %, increased the area of immunoreactivity to AVP by 2.5 times as well as to CRH and β-endorphin by 3 times. The increasing of immunoreactivity indicated the neuropeptides synthesis enhancement and the elevation of the concentration of AVP in PVHmp by 6.6 times, β-endorphin by 7 times and CRH by 8.5 times in response to IHH.

We believe that the increasing of the neuroendocrine reaction of PVHmp neurons is directly caused by hypoxia and can be mediated by the *hif-1α* gene activation. Really, under the influence of IHH the area of immunoreactivity to HIF-1α in PVHmp was 60 % increased, as well as the concentration of HIF-1α protein was 2.5 times elevated. The data obtained indicate that IHH stimulates the neurosecretory activity of PVHmp neurons and leads to an increase in the synthesis and secretion of hormones that activate HPA.

It's an interesting fact that after a 10-day posthypoxic period, signs of mild hypertrophy of PVHmp neurons persisted. Moreover, the area of neurons increased by 25 % ($P < 0.05$) in comparison with the IHH end date. The immunoreactivity indices for the HIF-1α protein and its concentration in PVHmp remained at a high level against the background of the restoration of the concentration of the marker of the cFos protein neurosecretory activity (Table 1). Despite this, high immunoreactivity to CRH and β-endorphin remained in PVHmp, as well as a high concentration of these neuropeptides in neurons. At the same time, during the posthypoxic period, the area of AVP immunoreactivity was 4 times reduced, and the concentration of this neurohormone in PVHmp neurons was decreased by 40 % as compared with the control. It is possible that high rates of neurosecretory activity of PVHmp in the posthypoxic period may indicate the formation of neuroendocrine mechanisms of adaptation of the HPA axis to the long-term effect of hypoxia.

Discussion

Considering the mechanisms of the body adaptation to social and physical stressors, it should be understood that the brain is a key link in adaptation since it determines the specificity of the stressor, its intensity and potential threat to the organism. The brain stores in memory not only the fact of the stressor action, but also the sequence of physiological and beha-

vioural responses to the stress as well as the effectiveness of the chosen response strategy, which can be either protective or destructive for the body. One of the common stressors the organism can be faced by is hypoxia. Even during embryogenesis hypoxia stimulates neurogenesis and is necessary for normal brain development, although intense hypoxia can lead to brain damage. [18]. In adults, periodic hypoxia is a concomitant pathogenic factor that accompanies many clinical diseases, such as sleep apnea, chronic obstructive pulmonary disease, pulmonary fibrosis and nocturnal asthma [19]. At the same time, preconditioning and adaptation to hypoxia protects the brain from acute hypoxic damage [18] and also causes a persistent increase in the body overall resistance to many pathogens [4, 12, 13].

Among the varied brain structures involved in response strategy choice to the stress of diverse etiology, PVH seems to be the most important structure that regulates HPA activity through CRH secretion [1,2]. It has also been proven with respect to the role of PVH and HPA in adapting to long term hypoxia [20]. The physiological significance of HPA in adaptation mechanisms is determined by the key role of glucocorticoids, which can influence on neuronal plasticity using genomic and non-genomic effects [2,21]. Glucocorticoids can directly stimulate release of excitatory amino acids via membrane-associated receptors, and they can indirectly regulate both glutamate and GABA release through induction of local synthesis of endocannabinoids [22]. In addition, glucocorticoids can also regulate mitochondrial oxidation and free radical formation and membrane potential, and affect apoptosis via Bcl-2/Bax proteins [23]. Furthermore, CRH, which is synthesized in PVHmp, plays a key role in stress-induced hippocampal dendritic remodeling in the CA1 region [24].

Our studies convincingly demonstrate that IHH considerably elevates the neuroendocrine potential of PVH not only at the end of hypoxic trainings, but also retains it in the remote posthypoxic period. This preserves the increased functional level of HPA activity for a long time and reflects the formation of a stable systemic structural trace of adaptation to hypoxia.

Conclusions

1. Intermittent hypobaric hypoxia stimulates the neurosecretory activity of the PVHmp neurons, increases

the synthesis and secretion of CRH and AVP hormones that activate the HPA axis. Synthesis of the secretory response indicator cFos protein and a central regulator of hypoxic responses HIF-1 α protein is also increasing in the peptidergic neurons of the PVHmp.

2. High levels of the PVHmp neurosecretory activity at the posthypoxic period are preserved and indicate the formation of neuroendocrine mechanisms of the HPA axis adaptation to the long term intermittent hypoxia exposures.

Prospects for further research. Future studies will focus on the response of the neuroendocrine hypothalamus to hypoxia by such factors as hypoxia-induced factors 1 and 3, vascular endothelial growth factor, both pro- and anti-apoptotic stimulators of cell death.

Conflicts of interest: authors have no conflict of interest to declare.
Конфлікт інтересів: відсутній.

Надійшла до редакції / Received: 01.10.2019
Після доопрацювання / Revised: 22.10.2019
Прийнято до друку / Accepted: 04.11.2019

Information about authors:

Shamenko V. O., MD, Assistant Professor of the Department of Children Diseases, Zaporizhzhia State Medical University, Ukraine.
Kadzharian Ye. V., MD, PhD, Associate Professor of the Department of Pathological Physiology of Zaporizhzhia State Medical University, Ukraine.

Abramov A. V., MD, PhD, DSc, Professor of the Department of Pathological Physiology of Zaporizhzhia State Medical University, Head of Scientific Medical-Laboratory Center of ZSMU, Ukraine.

Відомості про авторів:

Шаменко В. О., лікар вищої категорії, асистент каф. дитячих хвороб, Запорізький державний медичний університет, Україна.
Каджарян Є. В., канд. мед. наук, доцент каф. патологічної фізіології, Запорізький державний медичний університет, Україна.

Абрамов А. В., д-р мед. наук, професор каф. патологічної фізіології, керівник Навчального медико-лабораторного центру, Запорізький державний медичний університет, Україна.

Сведения об авторах:

Шаменко В. А., врач высшей категории, ассистент каф. детских болезней, Запорожский государственный медицинский университет, Украина.

Каджарян Е. В., канд. мед. наук, доцент каф. патологической физиологии, Запорожский государственный медицинский университет, Украина.

Абрамов А. В., д-р мед. наук, профессор каф. патологической физиологии, руководитель Учебного медико-лабораторного центра, Запорожский государственный медицинский университет, Украина.

References

- [1] McEwen, B. S. (2009). The brain is the central organ of stress and adaptation. *Neuroimage*, 47(3), 911-913. <https://doi.org/10.1016/j.neuroimage.2009.05.071>
- [2] McEwen, B. S., Bowles, N. P., Gray, J. D., Hill, M. N., Hunter, R. G., Karatsoreos, I. N., & Nasca, C. (2015). Mechanisms of stress in the brain. *Nature Neuroscience*, 18(10), 1353-1363. <https://doi.org/10.1038/nn.4086>
- [3] Meerson, F. Z. (1981). *Adaptatsiya, stress i profilaktika [Adaptation, stress and prevention]*. Moscow: Nauka. [in Russian].
- [4] McEwen, B. S. (2007). Physiology and neurobiology of stress and adaptation: Central role of the brain. *Physiological Reviews*, 87(3), 873-904. <https://doi.org/10.1152/physrev.00041.2006>
- [5] Bonfiglio, J. J., Inda, C., Refojo, D., Holsboer, F., Arzt, E., & Silberstein, S. (2011). The Corticotropin-Releasing Hormone Network and the Hypothalamic-Pituitary-Adrenal Axis: Molecular and Cellular Mechanisms Involved. *Neuroendocrinology*, 94(1), 12-20. <https://doi.org/10.1159/000328226>
- [6] Swanson, L. W., & Sawchenko, P. E. (1983). Hypothalamic integration – organization of the paraventricular and supraoptic nuclei. *Annual Review of Neuroscience*, 6, 269-324. <https://doi.org/10.1146/annurev.ne.06.030183.001413>
- [7] Reznikov, A. G. (2007). Endokrinologicheskie aspekty stressa [Endocrinological Aspects of Stress]. *Mezhdunarodnyi endokrinologicheskii zhurnal*, (4), 20-24. [in Russian].
- [8] Busnardo, C., Tavares, R. F., Resstel, L. B. M., Elias, L. L. K., & Correa, F. M. A. (2010). Paraventricular nucleus modulates autonomic and neuroendocrine responses to acute restraint stress in rats. *Autonomic Neuroscience-Basic & Clinical*, 158(1-2), 51-57. <https://doi.org/10.1016/j.autneu.2010.06.003>
- [9] Volpi, S., Rabadan-Diehl, C., & Aguilera, G. (2004). Vasopressinergic regulation of the hypothalamic pituitary adrenal axis and stress adaptation. *Stress-the International Journal on the Biology of Stress*, 7(2), 75-83. <https://doi.org/10.1080/10253890410001733535>
- [10] Sivukhina, E. V., & Jirikowski, G. F. (2016). Magnocellular hypothalamic system and its interaction with the hypothalamo-pituitary-adrenal axis. *Steroids*, 111, 21-28. <https://doi.org/10.1016/j.steroids.2016.01.008>
- [11] Kovalitskaya, Y. A., & Navolotskaya, E. V. (2011). Nonopioid effect of beta-endorphin. *Biochemistry-Moscow*, 76(4), 379-393. <https://doi.org/10.1134/s0006297911040018>
- [12] Berezovskiy, V. A. (2012). *Tsvetok Gilgamesha. Prirodnaya i instrumental'naya oroterapiya : (ocherki o gorakh i ikh vliyani na organizm cheloveka) [Flower of Gilgamesh. Natural and instrumental orotherapy (essays of the mountains and their effects on the human body)]*. Donetsk: Publisher Zaslavsky A.Yu. [in Russian].
- [13] Karash, Yu. M., Strelkov, R. B., & Chizhov F. Ya. (1988). *Normobaricheskaya gipoksiya v lechenii, profilaktike i reabilitatsii [Intermittent Normobaric Hypoxia for Treatment, Prevention, and Rehabilitation Purposes]*. Moscow: Izdatelstvo Meditsina. [in Russian].
- [14] Xi, L., & Serebrovskaya, T. V. (2009). *Intermittent hypoxia: from molecular mechanisms to clinical applications*, 1st ed. New York: Nova Science Publishers, Inc.
- [15] Coldren, K. M., Li, D. P., Kline, D. D., Hasser, E. M., & Heesch, C. M. (2017). Acute hypoxia activates neuroendocrine, but not presympathetic, neurons in the paraventricular nucleus of the hypothalamus: differential role of nitric oxide. *American Journal of Physiology-Regulatory Integrative and Comparative Physiology*, 312(6), R982-R995. <https://doi.org/10.1152/ajpregu.00543.2016>
- [16] Kolesnik, Yu. M., Orestenko, Yu. N., & Abramov, A. V. (1993). Sostoyaniye vazopressin-, oksitocin- i kortikoliberinsinteziruyushchikh struktur gipotalamusa u krys s sakharnym diabetom pri gipoksicheskikh vozdeystviyakh [The state of vasopressin-, oxytocin- and corticobelin-synthesizing structures of the hypothalamus in diabetic rats with hypoxic effects]. *Fiziologicheskii zhurnal im. I. M. Sechenova*, 79(9), 34-42. [in Russian].
- [17] Abramov, A. V. (1998). Vliyaniye interval'nykh gipoksicheskikh trenirovok na funktsional'noe sostoyaniye peptidergicheskikh neuronov paraventricul'nogo yadra gipotalamusa i neuronov stvola mozga krys [The effect of interval hypoxic training on the functional state of the peptidergic neurons of the paraventricular nucleus of the hypothalamus and rat brainstem neurons]. *Rossiiskii fiziologicheskii zhurnal im. I.M. Sechenova*, 84(3), 173-181. [in Russian].
- [18] Basovich, S. N. (2013). Trends in the use of preconditioning to hypoxia for early prevention of future life diseases. *Bioscience Trends*, 7(1), 23-32. <https://doi.org/10.5582/bst.2013.v7.1.23>
- [19] Zhang, S. X. L., Wang, Y., & Gozal, D. (2012). Pathological Consequences of Intermittent Hypoxia in the Central Nervous System. *Comprehensive Physiology*, 2(3), 1767-1777. <https://doi.org/10.1002/cphy.c100060>
- [20] Myers, D. A., & Ducsay, C. A. (2014). Altitude, Attitude and Adaptation. *Advances in Fetal and Neonatal Physiology*, 814, 147-157. https://doi.org/10.1007/978-1-4939-1031-1_13
- [21] Peters, A., McEwen, B. S., & Friston, K. (2017). Uncertainty and stress: Why it causes diseases and how it is mastered by the brain. *Progress in Neurobiology*, 156, 164-188. <https://doi.org/10.1016/j.pneurobio.2017.05.004>
- [22] Gray, J. M., Wilson, C. D., Lee, T. T. Y., Pittman, Q. J., Deussingh, J. M., Hillard, C. J., ... Hill, M. N. (2016). Sustained glucocorticoid exposure recruits cortico-limbic CRH signaling to modulate endocannabinoid function. *Psychoneuroendocrinology*, 66, 151-158. <https://doi.org/10.1016/j.psyneuen.2016.01.004>
- [23] Du, J., Wang, Y., Hunter, R., Wei, Y. L., Blumenthal, R., Falke, C., ... Manji, H. K. (2009). Dynamic regulation of mitochondrial function by glucocorticoids. *Proceedings of the National Academy of Sciences of the United States of America*, 106(9), 3543-3548. <https://doi.org/10.1073/pnas.0812671106>
- [24] Chen, Y., Fenoglio, K. A., Dube, C. M., Grigoriadis, D. E., & Baram, T. Z. (2006). Cellular and molecular mechanisms of hippocampal activation by acute stress are age-dependent. *Molecular Psychiatry*, 11(11), 992-1002. <https://doi.org/10.1038/sj.mp.4001863>